

Apunts sobre fenòmens de contacte de llengües en la població japonesa a Catalunya

Some notes on language contact phenomena among the Japanese population in Catalonia

Makiko FUKUDA

Universitat Autònoma de Barcelona

Data de recepció: 30 de març de 2015

Data d'acceptació: 23 de maig de 2015

RESUM

La present recerca explora la presència del català i del castellà en les parles dels japonesos residents a Catalunya. A partir de les dades recollides mitjançant entrevistes i observacions dels participants, s'ha comprovat que és força habitual que el contacte lingüístic dins aquesta població es produeixi en un sol mot, predominantment en castellà. En canvi, el català hi té molta menys presència, i el seu ús està limitat a determinats mots, sobretot relacionats amb elements distintius de la cultura catalana. Aquest fenomen es produeix pels factors següents: en primer lloc, el castellà s'interposa al català en la relació entre els japonesos i la societat catalana; en segon lloc, fonològicament parlant, el català conté alguns sons difícils de pronunciar per als japonesos; i, en tercer lloc, l'ús del català és poc habitual entre la població japonesa, els components de la qual s'abstenen en l'ús d'aquesta llengua per respectar l'homogeneïtat de comportament.

PARAULES CLAU: contacte de llengües, població japonesa, migració, Catalunya, alternança de codis.

ABSTRACT

This study explores the presence of the Catalan and Spanish languages in the discourses of the Japanese people living in Catalonia. Based on the data collected through interviews and participant observations, it has been found that it is quite common for language contact within this population to occur in a single word predominantly in Spanish. Catalan, on the other hand, has a much less significant presence compared with Spanish and the use of Catalan is limited to certain words particularly related to distinctive elements of Catalan culture. This phenomena occurs due to the following factors: firstly, Spanish forms part of the relation between Japanese citizens and Catalan society; secondly, from the phonologically standpoint, Catalan contains some sounds that are difficult for Japanese speakers to pronounce; and lastly, the use of Catalan is not very common amongst the Japanese population, which refrains from using this language to respect behavioral homogeneity.

KEYWORDS: language contact, Japanese population, migration, Catalonia, code switching.

1. INTRODUCCIÓ

Segons assenyala Kerswill (2006), la migració és el factor principal que provoca el contacte de llengües. Sempre que hi hagi alguna interacció entre els autòctons i els migrants, hi ha la possibilitat que es produeixi el contacte de llengües, tot i que els patrons d'aquests fenòmens varien depenent de factors tant lingüístics com extralingüístics. De fet, els estudis de Turell (ed., 2001; ed., 2007) duts a terme en les poblacions estrangeres a Espanya assenyalen que hi ha diversos factors que restringeixen l'aparició, la difusió, el tipus i la freqüència d'aquests fenòmens. Si el grup de migrants té un nivell alt de competència lingüística i es relacionen sovint amb els autòctons, encara és més possible que es produeixin aquests fenòmens. La proximitat lingüística i cultural, així mateix, pot accelerar la producció de contacte de llengües.

Els japonesos residents a Catalunya són un col·lectiu no gaire nombrós en comparació dels altres col·lectius estrangers a Catalunya. El perfil d'aquesta població —des del punt de vista dels factors lingüístics, el japonès és una llengua amb molta distància respecte a les llengües locals, i, des del punt de vista dels factors extralingüístics, hi ha força individus que es relacionen poc amb els autòctons i que viuen predominantment en japonès— posa en dubte que puguem observar fenòmens de contacte lingüístic en aquesta població. El present estudi explora els discursos d'aquesta població amb la intenció d'intentar identificar-hi la presència de les llengües locals.

2. FENÒMENS DE CONTACTE DE LLENGÜES

2.1. *Els factors de producció de fenòmens de contacte de llengües*

El contacte lingüístic es genera tant per factors individuals com per factors col·lectius. El primer tipus inclou els factors com ara la facilitat d'expressió verbal en ambdues llengües o el grau de competència en totes dues llengües, mentre que el segon tipus inclou factors com les característiques de cada grup bilingüe, les actituds envers cada llengua i cultura, el bilingüisme *per se* o la barreja de llengües (vegeu Weinreich, 1953: 33-35).

En el context de migració a Espanya, Turell (2001 i 2007) distingeix els factors interiors i exteriors que constreñen el contacte de llengües. Els factors interiors inclouen bàsicament la proximitat o distància lingüística, mentre que els factors exteriors es classifiquen en diverses subcategories, com ara el factor pragmàtic (necessitats comunicatives, tipus d'interacció), l'individual (competència en la segona llengua, grau de bilingüisme, actitud envers la societat d'acollida i la seva cultura i llengua, motivacions sociopsicològiques, etc.), el socioindividual (edat, sexe, nivell educatiu, professió, grau de contacte) i el sociocol·lectiu (estructura social, condicions socials, durada de contacte, tipus de família i proximitat/distància cultural).

2.2. *Alternança de codi vs. manlleus*

L'*alternança de codi* és una de les formes més extenses del contacte de llengües, que s'observa típicament quan dues o més llengües estan en contacte. És un fenomen en què els parlants alternen dues llengües en una mateixa conversa a diferents nivells: interoracional, intraoracional¹ i extraoracional² (Appel i Muysken, 1987; Poplack, 1990; Turell, 1995).

En l'estudi de l'*alternança de codi*, s'observa la confusió de termes com ara *code-switching* ('alternança de codi'), *code-mixing* ('barreja de codi'), *borrowing* ('manlleu'),³ etc. (Boztepe, 2003: 4). Davant d'aquesta munió de termes, una de les dificultats a què s'enfronten els investigadors és la distinció entre *alternança de codi* i *manlleu*. *Manlleus* són «the incorporation of foreign features into a group's native language by speakers of that language: the native language is maintained but is changed by the addition of the incorporated features» (Thomson i Kaufman, 1988: 37, citat per Myers-Scotton, 2002: 236). Grosjean (1982) considera que una *alternança de codi* és un trasllat complet a l'altra llengua i que pot ser de qualsevol categoria, com ara un sol mot, una frase, una oració sencera, clàusules, etiquetes, interjeccions, expressions formulàries, etc. Unitats més grans, com ara una oració sencera, poden ser classificades fàcilment com a *alternança de codi*, però la dificultat de distinció sorgeix quan el fenomen de contacte de llengües afecta només un element, com ara un sol mot. De fet, la inserció d'un sol element lèxic d'una llengua a l'altra és un dels fenòmens més comuns entre els bilingües (Angermeyer, 2003) i el substantiu és l'element més manlleuable (Angermeyer, 2003; Myers-Scotton, 2002 i 2006).⁴ Això comporta la dificultat de distingir fins a quin punt es tracta de *manlleus* o bé d'*alternances de codi monolèxiques* o d'un sol mot. Les poblacions de migrants poc obertes tendeixen a fer servir aquest tipus d'unitat de contacte de llengües (Turell, 2001). En el present estudi es tractaran els dos fenòmens com a «contacte en el pla monolèxic» sense distingir-los estrictament.

3. PERFIL SOCIOLINGÜÍSTIC DE LA POBLACIÓ JAPONESA A CATALUNYA

Segons les dades publicades pel Consolat General del Japó (2011), hi ha 2.100 japonesos residents a Catalunya. La gran majoria són residents temporals que han arribat

1. Inclou *alternança de lèxic*. Sol ser l'*alternança de codi* d'una paraula, però també pot incloure dues o més construccions com ara modismes o topònims (Turell, 2001).

2. Els elements com ara l'exclamació, els afegitons, etc.

3. Per a una discussió més detallada, vegeu Boeschoten (1998) i Boztepe (2003).

4. Quan parla de *manlleus*, Myers-Scotton (2006) es refereix només als elements lèxics, com ara substantius i verbs. Poplack, Sankoff i Miller (1988) expliquen que els substantius són els més manlleuables perquè estructuralment estan menys integrats al discurs receptor i, per tant, faciliten la transferència. Romaine (1995), tanmateix, assenyalava que la preferència per manlleuar els substantius més que no pas els verbs no és vàlida en tots els casos de contacte de llengües.

a Catalunya per motius laborals o acadèmics. Els qui viuen a Catalunya per motius laborals solen viure en un entorn predominantment japonès, sense tenir gaire relació amb els autòctons. Solen aprendre mínimament castellà per poder sobreviure en la seva vida transitòria a Catalunya, però tampoc no n'assoleixen un nivell gaire alt, només un nivell que els permeti satisfer necessitats bàsiques de la vida diària. Pel que fa al català, el perceben com a irrellevant per a ells des de bon principi i no solen aprendre'l (vegeu Fukuda, 2009 i 2013).

Per la seva banda, els qui fa més temps que són a Catalunya tenen un bon nivell de castellà, però no tots arriben a aprendre i a fer servir diàriament el català: encara que l'aprenquin, consideren que en tenen prou amb el coneixement del castellà i no arriben a parlar el català. Els qui fan servir el català són una minoria i solen tenir un cònjuge catalanoparlant (vegeu Fukuda, 2009).

4. METODOLOGIA

Amb la finalitat de comprovar les preguntes plantejades a la introducció, hem recollit alguns exemples d'aquest fenomen mitjançant entrevistes⁵ i observacions espontànies. El fet que l'autora tingui molta relació amb la població japonesa li ha permès observar els usos lingüístics reals en la vida diària. Les dades s'han recollit principalment en dues situacions: les classes particulars que impartia l'autora als informants i durant els àpats (incloent-hi prendre cafè i berenar). Hem triat aquestes dues situacions perquè en la primera apareix molt sovint el tema de les llengües, mentre que la segona és una situació adequada per a observar converses ordinàries (Johnstone, 2000; Li Wei, 1994).

Gairebé totes aquestes dades s'han apuntat en notes de camp en lloc d'enregistrar-les amb un aparell audiovisual per no incomodar els informants, d'una banda, i per la relació que hi ha entre l'autora i els informants fora de la recerca,⁶ de l'altra. L'enregistrament pot molestar els informants i fer que siguin massa conscients del que està passant o que deixin de parlar (Johnstone, 2000). De fet, en l'estudi pilot vam demanar permís a alguns informants per a enregistrar la conversa, però l'aparell va provocar que els informants estiguessin massa pendents de la situació. Només es van enregistrar les intervencions d'un nen que estudia en una escola local.

Els informants són: japonesos residents temporalment a Catalunya, que inclouen treballadors d'empreses japoneses i les famílies respectives ($N = 16$), els fills d'aquestes famílies en edat preescolar ($N = 4$), estudiants d'intercanvi ($N = 6$) i japonesos que fa més de deu anys que són a Catalunya i que hi estan instal·lats de manera quasi perma-

5. S'han extret de Fukuda (2009). Les dades van ser recollides entre l'octubre del 2006 i l'octubre del 2008.

6. En termes generals, la relació entre l'investigador i els informants no és d'una amistat real, ja que l'investigador se'n va del grup un cop finalitza la seva recerca (Agar, 1980: 88). En el nostre cas, però, la relació entre l'autora i alguns informants es manté després de la recerca.

ment ($N = 15$). Els informants van ser seleccionats de manera que poguessin representar els membres transeünts (Fukuda, 2009) i els membres més aviat establerts a Catalunya. La relació entre l'autora i alguns informants era una relació força estreta, ja que l'autora impartia classes de castellà a dones japoneses d'estada temporal. A més de les classes, sovint s'encarregava de fer d'interpret en situacions diverses, com ara en reunions de pares a l'escola, en entrevistes amb els mestres, a la consulta del metge, etc. Fora de les classes, l'autora també mantenia una relació freqüent amb els informants: de tant en tant la convidaven a dinar o a sopar, li trucaven quan tenien algun problema, etc. La majoria dels informants coneixia el perfil general de l'autora, fins i tot sabia quins coneixements lingüístics tenia.

5. FENÒMENS DE CONTACTE DE LLENGÜES EN EL CONTEXT DE LA POBLACIÓ JAPONESA A CATALUNYA

5.1. *Les adaptacions fonètiques i morfològiques dels mots d'origen català en japonès i l'alternança de codi*

La nostra observació comprova que és força habitual que el contacte de llengües es produeixi en un sol mot predominantment del castellà, mentre que el català té molt poca presència en els discursos dels nostres informants.⁷ Un dels factors que produeix aquest fet es deriva del fenomen denominat *interposició* (Aracil, 1983: 181). La *interposició* és un fenomen sociolingüístic que explica que (quasi) totes les relacions entre la comunitat lingüística de la llengua subordinada i la resta del món passen per la llengua dominant com a manlleus i calcs (Boix i Vila, ed., 1998: 202). En el cas de Catalunya, el castellà s'interposa al català per relacionar-se amb les altres comunitats lingüístiques. Segons Boix i Vila (ed., 1998), això s'origina en l'*habitus* per part dels catalanoparlants d'adreçar-se en castellà a les persones amb una evident aparença estrangera. Tal com expliquen els nostres informants, els catalanoparlants se'ls adrecen en castellà en veure que tenen una fesomia força diferent de la dels occidentals. Així doncs, a l'hora d'entrar en contacte amb la societat receptora, la coneixen mitjançant el castellà, fins i tot en els casos en què es tracti d'algú pròpiament de Catalunya. Per exemple, «pa amb tomàquet» és tan conegut que forma part dels menjars populars per als japonesos a Catalunya, però, en la nostra recerca, no s'ha observat cap informant que ho digués en català. En canvi, tots els informants, fins i tot els usuaris habituals del català, diuen «pan con tomate». Probablement, la dificultat fonològica també hi té alguna cosa a veure, però no podem menysprear el fet que el castellà sovint és la llengua mitjançant la qual els japonesos coneixen la societat catalana.⁸

L'ús dels mots castellans sol produir-se en els noms dels objectes o esdeveniments

7. Per als exemples, vegeu els annexos 2 i 3.

8. Tot i que sigui parcialment, s'han observat alguns parlants que diuen el nom d'un restaurant anomenat *Quatre Gats* en castellà («*Cuatro Gats*»).

estretament relacionats amb la vida quotidiana i/o que es repeteixen freqüentment. Els mots com ara *pisó*, *portero* o *mercado* tenen un equivalent japonès i els conceptes en si també es troben en la societat japonesa. Tanmateix, de vegades una paraula concreta d'alguna de les llengües implicades pot ser més apropiada per a un concepte determinat (Appel i Muysken, 1987; Grosjean, 1982), per la qual cosa es produeix l'esmentat fenomen. Per exemple, en japonès hi ha una paraula equivalent a *pisó*, però aquesta paraula no expressa prou exactament el concepte del pis d'Espanya, i l'ús de la paraula *pisó* s'observa força sovint entre els nostres informants. Tal com passa amb *pisó*, paraules com ara *portero* o *aviso* també s'observen freqüentment en els discursos dels nostres informants.⁹

EXEMPLE 1. Entrevista amb ISB, una informant que fa cinc anys i onze mesos que és a Barcelona. Explica els problemes que va tenir amb les llengües.

ISB: あとたまに*pisó*の中、エレベーターの中に*aviso*が張ってあるのが、あの、*portero*が何人もいて、一人の*portero*はいつでもあの*catalán*でしか書かないから、それでちょっと困ってるかな、私は。

[Traducció: «Una altra cosa és que a vegades hi ha *avisos* al *pisó* o dins de l'ascensor. Hi ha més d'un *portero*, i un *portero* els escriu exclusivament en *catalán*. Això sí que és un problema.»]

A més d'aquests mots, també hem observat l'ús de paraules castellanques per a expressar conceptes que es poden «explicar» en japonès però que no tenen una traducció exacta o una paraula equivalent en japonès. Per exemple, *bocadillo* de vegades es tradueix com a サンドイッチ, que significa 'sandvitx de pa de motlle', o s'explica com «una baguet amb pernil o formatge, etc.», però ni la traducció ni l'explicació no queden gaire bé per a expressar aquest concepte. Per tant, és bastant freqüent que facin servir la paraula *bocadillo* o *bocata*.

Així, en molts casos, les paraules de la llengua de la societat receptora que s'empren estan relacionades amb la vida quotidiana i es repeteixen sovint en la seva vida. Entre els estudiants d'intercanvi o els professors universitaris, per exemple, es fa servir el vocabulari repetit sovint en la vida universitària:

EXEMPLE 2. KHI i EKK, dos informants que han vingut a una universitat catalana com a estudiants d'intercanvi. Estan parlant de la dificultat que han tingut amb el català.

KHI : あと、*matrícula*のやつも全部カタラン...

[Traducció: «I allò de la *matrícula* també tot està en català...»]

9. El mot *pisó* també pot ser «reverse core borrowing» (Myers-Scotton, 2006), que afegeix alguns mots de la llengua de la societat d'acollida per mostrar la cultura local, o pot ser «unnecessary loanword» (Haugen, 1969), que fa servir el mot d'aquesta llengua tot i que hi ha l'equivalent en la seva llengua.

EKK : ああ！そうだった！本でしょ？ *Guía del estudiante*.
 [Traducció: «Ah sí! És veritat! Aquell llibre, oi? *Guía del estudiante*.»]

EXEMPLE 3. Observació del diàleg entre SGS i MSI, dues professores d'una universitat catalana, que estan parlant del pla docent del curs següent.

SGS: *Seminario* やるんですって。
 [Traducció: «Diuen que organitzaran un *seminario*.»]
 MSI: *Horario* 見た?
 [Traducció: «Has vist l'*horario*?»]

La difusió de l'ús d'una paraula també té alguna cosa a veure amb l'adopció de la paraula en la llengua de la societat receptora. La Setmana Santa, per exemple, és ben coneguda entre els cristians japonesos i hi ha l'equivalent en japonès, però no està tan difosa com altres paraules d'ús habitual. De fet, dins la població japonesa no s'observa gaire l'ús d'aquest mot en japonès, mentre que és força freqüent que l'emprin en castellà. Com indica Grosjean (1982), els migrants es troben amb fets nous i distincions noves cada dia, i la seva llengua sovint no és adient per a expressar-los. Així, els nostres informants han arribat a adoptar les paraules més adients per a expressar un fet o un concepte.

Així mateix, els noms dels carrers en són exemples típics (taula 1). Encara que els rètols oficials estiguin en català, fan servir les denominacions castellanes, fins i tot els tipus de via pública. En la nostra recerca, per exemple, hem recollit les dades següents:

TAULA 1
 Exemples d'interposició observats entre els nostres informants

<i>Noms de carrers</i>	Avinguda Diagonal → «avenida Diagonal»; Benet Mateu → «Benedicto Mateo»; Casp → «Casp»; Consell de Cent → «Consejo de Ciento»; Enric Granados → «Enrique Granados»; Nàpols → «Nápoles»; passeig de Gràcia → «paseo de Gracia»; passeig de Sant Joan → «paseo de San Juan»; Urgell → «Urgel».
<i>Noms de persones</i>	Albert → «Alberto»; Helena → «Elena»; Ricard → «Ricardo».
<i>Cultures</i>	Pa amb tomàquet → «pan con tomate».

Els noms personals, així mateix, tendeixen a dir-los en castellà, sobretot quan el nom català i el castellà s'assemblen força i el català acaba en consonant (per exemple, *Ricard* o *Albert*). Podem considerar que això és així per l'adaptació a la norma fonològica del japonès, que exigeix una síl·laba oberta, però si els pronuncien d'acord amb aquesta norma, *Ricard* i *Albert* haurien de ser [rika:ruu] o [aruube:ruu], ja que les últimes consonants no se senten gaire. Considerant això, no podem afirmar que sigui l'adaptació fonològica, sinó que hi ha la possibilitat que adoptin els noms castellans que sonen més propers al japonès.

Contràriament al castellà, els mots d'origen català només apareixen molt ocasionalment en els discursos dels nostres informants, i n'hem recollit força menys exemples. Hi hem observat uns xenismes limitats a determinats mots, sobretot relacionats amb elements distintius de la cultura catalana.¹⁰ Aquest fenomen sol ocórrer quan els mots originals designen una realitat només coneguda per a una certa cultura. S'observa l'ús del català sobretot en els topònims, els noms de persones i els esdeveniments culturals (taula 2), i molt ocasionalment s'observa també la citació en català (taula 3).

TAULA 2
Mots d'origen català observats en els discursos dels nostres informants

<i>Topònims, noms propis</i>	<p>«Barça» [bartusa], «Caixa Catalunya» [kajʃa katalu:ɲa], «Girona» [dʒilo:na], «Hospital Sant Pau» [osupitaru san pau], «Joan» [dʒoan], «Jordi» [dʒorudj:], «La Caixa» [la kajʃa], «Liceu» [riseu], «Palau de la Música» [palau de la muʒika], «Pirineu» [pirineu], «Sant Joan» [san dʒoan], «Xavi» [tʃabi].</p> <p>Exemple: YSK: あ、<i>La Caixa</i> じゃなくてね、<i>Caja Cataluña</i> ですわ。 [Traducció: «Ah, no és <i>La Caixa</i>, sinó <i>Caja Cataluña</i>.»]</p>
<i>Cultura</i>	<p>«Boqueria» [bokeria], «botifarra» [butifara], «caçotada» [karusota:da], «caçots» [karusottsu], «Castanyada» [kastaja:da], «Festa Major» [festa madʒo:ru], «fuet» [ɸue], «panellets» [panadʒettsu], «Sant Jordi» [san dʒoru:di].</p> <p>Exemple: SYM: え一とですね非常に今困ってるんです。たとえば <i>Festa Major</i> ね。 [Traducció: «La veritat és que hi tenim un problema força gran. Per exemple, a la <i>Festa Major</i>.»]</p>
<i>Altres</i>	<p>«Galleta» [galleta], «oient» [oien], «pla docent» [pula dosen], «sabatilles» [sabati:rjas], «tauler» [tawle:ru], «tieta» [ti:eta].</p> <p>Exemple: EMR: ねえ！<i>Sabatilla</i> どこに置いてきたの？ [Traducció: «Ei, on has deixat les sabatilles?»]</p>

Quins factors fan que els mots catalans difícilment apareguin en les parles dels japonesos? Ara com ara, podem dir que, a més de la interposició, n'hi ha dos més: un és el factor lingüístic. En català hi ha sons que no hi són, en japonès, i que són difícils de pronunciar per als japonesos. De fet, alguns informants confessen que no s'animen a aprendre català a causa de la dificultat de la pronunciació. En canvi, en el cas del cas-

10. Per a més exemples, vegeu la taula de l'annex 2. Bona part d'aquests exemples s'han obtingut mitjançant les entrevistes, però també s'hi inclouen els que s'han observat en situacions naturals.

tellà, la seva semblança fonològica al japonès fa més fàcil incorporar els elements lèxics d'aquesta llengua al japonès, tot i que cal aplicar normes fonològiques del japonès als sons que no hi ha en aquesta llengua. El típic exemple és el de les paraules que contenen les síl·labes amb una estructura de vocal-consonant. Com que la norma fonològica de la llengua japonesa requereix una síl·laba oberta (consonant-vocal), cal modificar aquests sons o cal afegir-hi una vocal. Aquesta adaptació fonològica s'observa tant en el castellà com en el català dels nostres informants (taula 4).¹¹

TAULA 3

Alternances de codi al català observades en els discursos dels nostres informants

<i>Citació</i>	<p>«Bon cap de setmana» [bon kappu de semana], «Que vagi bé» [ke badʒi be].</p> <p>Exemple: DCL: <i>Catalán</i> は知らないけど、挨拶覚えたらやっぱり現地の人喜びますからね。«<i>Bon cap de setmana</i>» とか、「<i>Que vagi bé</i>» とか。 [Traducció: «De <i>catalán</i>, no en sé, però sí que n'aprenc les salutacions, a la gent d'aquí li fa il·lusió. “<i>Bon cap de setmana</i>”, “<i>Que vagi bé</i>”, etc.»]</p>
----------------	--

TAULA 4

Adaptació fonològica dels mots d'origen català a la llengua japonesa

<i>Els mots que acaben amb -ll</i>	<p>Es pronuncien [-ru].</p> <p>Exemples: «<i>Güell</i>» [gueru], «<i>Sabadell</i>» [sabaderu].</p>
<i>Els mots que acaben amb -(vocal) + t</i>	<p>Es pronuncien amb doble <i>t</i> afegint [o] al final del mot.</p> <p>Exemples: «<i>Clot</i>» [kuлотto] «<i>Hospitalet</i>» [ospitaletto], «<i>Sant Cugat</i>» [san kuɡatto].</p>
<i>Els mots que acaben amb -er</i>	<p>Es pronuncien afegint [u] al final del mot.</p> <p>Exemples: «<i>Granollers</i>» [ɡulanorje:ru], «<i>Muntaner</i>» [muntane:ru].</p>
<i>La vocal neutra «e»</i>	<p>Es pronuncia [e].</p> <p>Exemples: «<i>De</i>» [de], «<i>les Corts</i>» [les kortsu], «<i>Terrassa</i>» [telasa].</p>
<i>La vocal neutra «o»</i>	<p>Es pronuncia [o].</p> <p>Exemple: «<i>Joan</i>» [dʒoan].</p>

11. Voldria fer constar el meu agraïment a la doctora Maria Rosa Lloret per la supervisió de les transcripcions fonètiques.

Un altre factor és l'extralingüístic (psicològic). L'ús del català no és gaire habitual dins la població japonesa i el respecte envers l'homogeneïtat en el comportament fa que els informants s'abstinguin d'utilitzar el català per no ser percebuts com a «diferents». D'altra banda, l'ús de mots castellans per part d'usuaris habituals del català suggereix que suposen que els japonesos residents a Catalunya comparteixen el coneixement del castellà. El castellà és la llengua que sol ser triada per a aprendre pels japonesos (Fukuda, 2009) i, de fet, tots els informants d'aquesta recerca l'han après d'alguna manera.

A més a més, hi ha una certa tendència entre els japonesos a mostrar una actitud negativa a l'hora de pronunciar una llengua com els parlants nadius. En els fòrums virtuals sovint trobem discussions sobre aquest tema: en una columna en què es parla de les empreses japoneses¹² s'indica que els *kikokushijo*, que són els infants que han nascut i/o que han viscut a l'estranger i han tornat al Japó, es veuen obligats a aprendre expressament «l'anglès a la japonesa», perquè si pronuncien com els nadius hi ha moltes possibilitats que siguin aïllats dins de la classe.

En un fòrum creat per japonesos residents a França¹³ també es discuteix acaloradament sobre el tema de la inserció de les paraules franceses en els discursos en japonès. Un participant critica els japonesos residents a França que empen paraules franceses tot i tenir les equivalents en japonès. Les opinions divergeixen, però s'observen certes actituds negatives envers la pronunciació que «es percep» com a nadiua. En un altre fòrum de japonesos residents al Canadà¹⁴ també es critica la inserció de paraules angleses en els discursos en japonès. Una participant confessa que els japonesos al Japó la van «admirar» irònicament perquè emprava mots anglesos tot i que tinguessin equivalents en japonès.

Així, «sonar com si fos un parlant nadiu amb manlleus en japonès» no es percep de manera gaire favorable entre els japonesos. En el cas del castellà, gràcies a la semblança fonològica amb el japonès, com ara les vocals, l'ús pot quedar «dissimulat», ja que sembla que pronunciiïn els mots castellans «a la japonesa».¹⁵ En canvi, en català hi ha molts sons que no hi són en japonès i són difícils de pronunciar, com ara les vocals neutres, cosa que en dificulta la incorporació en les parles dels japonesos.

Tot això explica per què no hem adoptat la distinció entre les alternances de codi i els manlleus. Tal com indica Grosjean (1982), encara que un mot se senti «fonològicament» com la llengua primera del parlant —i, per tant, es consideri manlleu—, és possible que el parlant mateix cregui que alterna en la llengua segona. En el nostre cas, així mateix, és possible que alguns informants pronunciiïn expressament d'acord amb

12. Shinya OKAMONOTO, «Nihon no kaisha ikaganamonoka!» (en línia), <<http://www.ne.jp/asahi/shin/ya/desk/model/68.htm>>, en japonès.

13. OVNI: *Pari no nihongo shinbun* (en línia) <<http://www.ilyfunet.com/debat/test/read.php/bbs/1120051706/101-200>>, en japonès.

14. <http://bbs.jpcanada.com/oldlog/6/3865.html>, en japonès.

15. El so [θ] del castellà no existeix en el sistema fonològic del japonès, però les paraules d'ús habitual com ara «plaza» s'empen força entre els nostres informants. A l'hora de pronunciar-lo, el substitueixen per [s], que se sent com la ç del català.

el sistema fonològic del japonès per no ser criticats. Així doncs, en la nostra recerca no considerem adient distingir alternança de codi i manlleu com si fossin dos fenòmens diferents.

5.2. *Les alternances de codi entre infants de preescolar*

Els infants que han marxat del Japó per qüestions laborals dels seus pares han d'experimentar el procés d'integració d'una manera més intensa que no pas els adults. Tenint en compte la «fundamental difference hypothesis» (Bley-Vroman, 1990), segons la qual l'aprenentatge d'una segona llengua no és igual en els infants que en els adults, és convenient separar aquests informants de la resta. A més a més, entendre i expressar-se mínimament en la llengua de l'escola és vital per a ells, ja que hi passen bona part del dia. Aquests infants en edat preescolar solen assistir a alguna escola bressol local, la llengua d'instrucció de la qual sol ser el català. Com que arriben a Catalunya quan encara estan en el procés d'adquirir el japonès, l'adquisició lingüística sorgeix com un tema important i a vegades preocupant per als pares. MIT, que va arribar a Catalunya quan tenia un any i mig, per exemple, va aprendre els dies de la setmana i els noms dels colors en català abans que en japonès. El grau i el ritme d'integració depèn del caràcter o de l'habilitat de cada infant, però, segons les observacions de l'autora, els infants, en general, acaben més o menys integrats a la societat catalana. Lingüísticament, arriben al nivell mínim que els permet la supervivència a l'escola: és a dir, entendre les instruccions o les preguntes dels mestres, les expressions més freqüents, i arriben a ser capaços d'expressar-se. Si tenen germans, les expressions que es repeteixen en les relacions amb els seus companys, com ara «Ara jo», «Quina pudor!»,¹⁶ «¡Qué asco!», «tonto»,¹⁷ poden formar part del seu llenguatge en la comunicació entre els germans. Quan expliquen als pares què han fet a l'escola, adopten la llengua dels mestres o dels companys.

Aquí en tenim dos exemples. Primer, veurem el cas de MIT. Al principi anava a una escola on es parlava en castellà, però posteriorment va canviar d'escola i va anar a una altra on la llengua d'instrucció era el català. Tots aquests fragments s'han registrat durant la classe de l'escola.

1) MIT: nen, tres anys, cap germà, tres anys a Barcelona.¹⁸

16. Observats en un berenar personal amb RKG de tres anys i la seva mare AYG (l'edat és de quan es va fer l'observació).

17. Observats en un berenar personal amb RKG, en KMN i el seu germà de dos anys i mig (l'edat és de quan es va fer l'observació).

18. Quan es va fer l'observació.

SITUACIÓ 1. Una mestra arriba a l'aula. Pregunta als nens com es menja una mandarina. Els nens estan asseguts cadascú al seu lloc.

MESTRA: Com es menja una mandarina? (*Ensenyant les peles de mandarina.*)
MIT: Això no! (*Indicant quina part es menja.*)

És un exemple que mostra que el nen entén la pregunta de la mestra. El nen volia dir que les peles de mandarina no es mengen, sinó que se n'ha de menjar la part de dins. L'exemple següent mostra que el nen és capaç d'expressar què vol.

SITUACIÓ 2. Després de recollir les joguines, la mestra pregunta als nens si tenen set i volen beure aigua. Els nens estan asseguts al seu lloc.

MESTRA: Teniu set? Qui té set?
ELS NENS: Jo!
MESTRA: (*Es dirigeix a l'informant.*) Que tens set?
MIT: Vull aigua.

L'últim exemple palesa que el nen és capaç de mostrar el seu disgust i queixar-se quan es troba en alguna situació que no li agrada.

SITUACIÓ 3. Dos nens i dues nenes volen asseure's a la cadira del nen. Quan el nen arriba al seu lloc, la cadira està ocupada pels seus companys.

MIT: (*Arriba al seu lloc.*) No seu! (*S'enfada.*)

El nen no té gaire dificultat amb el català per a satisfer les seves necessitats mínimes, ja que passa bona part del dia en un entorn català. Els amics amb qui juga habitualment són els de l'escola i, a més a més, ell no té cap germà. Així doncs, les seves relacions interpersonals estan ocupades majoritàriament per catalanoparlants i l'ús del japonès està limitat a la comunicació amb els seus pares, sobretot la mare.¹⁹ En MIT ha estat tan integrat amb els seus amics catalans que s'expressa amb total fluïdesa en «la llengua de l'escola», tal com en diu ell. En la seva ment, en MIT relaciona el català amb l'escola. Per tant, quan explica en japonès als seus pares què ha fet a l'escola, sovint hi barreja el català.

A continuació, s'exposa l'altre exemple. En KMN assisteix a una escola bressol local. Tots aquests fragments s'han recollit a casa seva.

2) KMN: nen, tres anys, un germà gran de vuit anys i un germà petit d'un any, un any a Barcelona.²⁰

19. Això produeix un problema, ja que en la llengua japonesa hi ha llenguatge masculí i llenguatge femení. El nen aprèn el japonès que parla la seva mare, és a dir, emprà un llenguatge femení.

20. Quan es va fer aquesta observació.

El primer és un exemple en què el nen fa servir el castellà per a demanar un suc. A l'escola totes les mestres parlen en català; per tant, podem imaginar que ha après aquesta paraula d'algun company de la classe.

SITUACIÓ 1. La mare és a la cuina. El nen hi entra i li demana un suc de préssec.

KMN: かあちゃん…。 [Traducció: «Mamà...»]

MARE: なに? [Traducció: «Què?»]

KMN: *Melotocon* [= *melocotón*], *melotocon*...

MARE: え? [Traducció: «Què?»]

KMN: かあちゃん [Traducció: «Mamà»], *zumo. Zumo. (Comença a plorar.)*

MARE: あ、ジュースほしいの? [Traducció: «Ah, que vols un suc?»]

KMN: うん…。 [Traducció: «Sí...»]

La situació següent és un exemple en què el nen repeteix les expressions utilitzades freqüentment a l'escola.

SITUACIÓ 2. El nen està jugant amb els seus germans. Comencen a córrer per l'habitació.

KMN: Sííííí! Noooooo!

GERMÀ GRAN: なんで? [Traducció: «Per què?»]

KMN: *Perquè no. Perquè no! (Indicant el seu costat.) Al costat! Al costat!*

GERMÀ GRAN: え? [Traducció: «Què?»]

L'últim és un exemple en què el nen alterna codi en el pla del lèxic. El nen sap com es diu la paraula *petitó* en japonès, però mentre observa com dibuixa la seva mare li surt en català.

SITUACIÓ 3. El nen és al costat de la seva mare a la taula. El nen ha trobat la seva llibreta i vol dibuixar un personatge d'un dibuix animat del Japó.

KMN: アンパンマン、かく。 [Traducció: «Dibuixo Anpanman.»]

MARE: アンパンマン? [Traducció: «Anpanman?»]

KMN: Kくん、アンパンマン [Traducció: Jo faig Anpanman.】 (*Intenta dibuixar.*) するの。Kくん、できないの。アンパンマンして。 [Traducció: «Jo faig Anpanman... Jo no puc fer-ho. Fes-me Anpanman.»]

MARE: え? アンパンマン。 [Traducció: «Què? Anpanman.»] (*Dibuixa.*) はい。 [Traducció: «Aquí ho tens.»]

KMN: *Petitó* ね。 *Petitó* ね。 [Traducció: «És petitó, oi? És petitó, oi?»]

El nen està aprenent a descriure les figures, etc., a l'escola, ja que ens podem imaginar que relaciona l'acció de dibuixar amb l'activitat de l'escola en què fan servir aquesta paraula.

6. CONCLUSIÓ

El perfil de la població japonesa a Catalunya —lingüísticament i culturalment distant, un bon percentatge dels integrants no tenen gaires necessitats comunicatives amb les llengües locals, etc.— ens fa pensar que no es produeix gaire contacte de llengües. No obstant això, hi podem observar sobretot l'ús del castellà en el pla monolèxic. Ara com ara, podem dir que aquest ús del castellà respon a una funció referencial (Appel i Muysken, 1987), perquè una paraula concreta del castellà pot ser més apropiada per a un concepte determinat. En canvi, la presència del català és força escassa, fins i tot entre els usuaris habituals del català. L'ús de mots catalans, bàsicament, està limitat als noms propis o als noms relacionats amb la cultura catalana. Aquest fenomen es deu al fet que el castellà s'interposa al català per relacionar-se amb els japonesos, però també perquè els factors extralingüístics, com ara la valoració negativa de l'ús d'una segona llengua —que és el català—, causen aquesta poca presència del català de manera que en bloquegen l'ús.

Així, pel que fa als informants d'aquesta recerca, sembla que els factors com ara el temps d'estada o l'ús lingüístic declarats no són els factors decisius que marquen la diferència entre els grups dels individus d'estada temporal i els d'estada llarga o permanent. El nivell de coneixements lingüístics declarats, evidentment, pot determinar l'ús dels mots castellans (o, molt ocasionalment, catalans), però s'ha observat que el tema de la conversa o els participants de la conversa són els factors més importants que motiven els nostres informants a l'hora de fer alternança de codi en el pla monolèxic en castellà. L'ús dels mots castellans per part dels usuaris habituals del català suggereix que el castellà es percep com una llengua apresada comunament entre els japonesos residents a Catalunya. Per la seva banda, el català té influència en les pràctiques lingüístiques dels infants: el català no només és la llengua vehicular de l'escola, sinó que també és la llengua que fan servir bona part dels infants de la classe. Per als infants que passen bona part del dia en un entorn que es desenvolupa plenament en la llengua local, l'adquisició d'aquesta llengua és una qüestió de vida o mort (Nakajima, 2008).

La present recerca ha prestat atenció més aviat als factors col·lectius. En futures recerques caldrà analitzar els discursos més a fons per tal d'identificar els factors individuals pels quals es produeix aquest ús de les llengües locals en el pla monolèxic.

7. AGRAÏMENTS

Aquesta recerca ha gaudit del suport del Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació (CUSC) de la Universitat de Barcelona i del Grup de Recerca INTER-ASIA de la Universitat Autònoma de Barcelona. Voldria expressar el meu sincer agraïment al doctor Francesc Xavier Vila pels suggeriments tan valuosos que m'ha fet. Així mateix, voldria donar les gràcies a tots els informants que han col·laborat en aquesta recerca. Sense ells, aquesta recerca no hauria estat possible.

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

- AGAR, M. (1980). *The professional stranger: An informal introduction to ethnography*. Nova York: Academic Press.
- ANGERMAYER, P. S. (2003). «Lexical cohesion as a motivation for codeswitching: evidence from Spanish-English bilingual speech in court testimonies». A: SAYAHI, Lotfi (ed.). *Selected proceedings of the First Workshop on Spanish Sociolinguistics*. Sommerville, MA: Cascadilla Proceedings Project, p. 112-122. També disponible en línia a: <<http://www.lingref.com/cpp/wss/1/paper1014.pdf>>.
- APPEL, R.; MUYSKEN, P. (1987). *Language contact and bilingualism*. Londres: Edward Arnold. [Traducció al castellà: *Bilingüismo y contacto de lenguas*. Barcelona: Ariel, 1996]
- ARACIL, LL. V. (1983). *Dir la realitat*. Barcelona: Paisos Catalans.
- BLEY-VROMAN, R. (1990). «The logical problem of foreign language learning». *Linguistic Analysis*, vol. 20, p. 3-49.
- BOESCHOTEN, H. (1998). «Codeswitching, codemixing, and code alternation: what a difference». A: JACOBSON, R. (ed.). *Codeswitching worldwide*. Berlín: Mouton de Gruyter, p. 15-24.
- BOIX I FUSTER, E.; VILA I MORENO, F. X. (ed.) (1998). *Sociolingüística catalana*. Barcelona: Ariel.
- BOZTEPE, E. (2003). «Issues in code-switching: competing theories and models» [en línia]. *Working Papers in TESOL & Applied Linguistics*, vol. 3, núm. 2. <<http://journals.tc-library.org/index.php/tesol/article/viewFile/32/37>>.
- FUKUDA, M. (2009). *Els japonesos a Catalunya i la llengua catalana: Comunitat, llengües i ideologies*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.
- (2013) «Tagengo shakai ni okeru nihonjin no gengo shiyô: Supein Katarûnya jichishû no kêsû». *The Japanese Journal of Language in Society*, vol. 15, núm. 2, p. 15-32.
- GROSJEAN, F. (1982). *Life with two languages: An introduction to bilingualism*. Cambridge: Harvard University Press.
- HAUGEN, E. (1969). *The Norwegian language in America: A study in bilingual behavior*. 2a ed. Bloomington: Indiana University Press. [1a ed., 1953]
- JOHNSTONE, B. (2000). *Qualitative methods in sociolinguistics*. Nova York; Oxford: Oxford University Press.
- KERSWILL, P. (2006). «Migration and language». A: MATTHEIER, K.; AMON, U.; TRUDGILL, P. (ed.). *Sociolinguistic: An international handbook of the science of language and society = Soziolinguistik: Ein internationales Handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gesellschaft*. 2a ed. Vol. 3 Berlín: De Gruyter.
- LI, Wei (1994). *Three generations, two languages, one family: Language choice and language shift in a Chinese community in Britain*. Clevedon; Filadèlfia; Adelaide: Multilingual Matters.
- MYERS-SCOTTON, C. (2002). *Contact linguistics: Bilingual encounters and grammatical outcomes*. Oxford: Oxford University Press.
- (2006). *Multiple voices: An introduction to bilingualism*. Malden, MA: Blackwell.
- NAKAJIMA, K. (2008). *Bairingarû kyôiku no hôhō: Jûni-sai made ni oya to kyôshi ga dekiru koto*. 4a ed. Tòquio: Alc. [1a ed., 1998]
- POPLACK, S. (1990). «Prescription, intuition et usage: le subjonctif français et la variabilité inhérente». *Langage et Société*, núm. 54, p. 5-33.
- POPLACK, S.; SANKOFF, D.; MILLER, C. (1988). «The social correlates and linguistic processes of lexical borrowing and assimilation». *Linguistics*, vol. 26, núm. 1, p. 47-104.
- ROMAINE, S. (1995). *Bilingualism*. 2a ed. Oxford: Blackwell. [1a ed., 1989]

- TURELL, M. T. (1995). «L'alternança de llengües i el préstec en una comunitat interètnica». A: TURELL, M. T. (ed.). *La sociolingüística de la variació*. Barcelona: PPU, p. 259-293.
- (1997). «Bilingual speech modes in linguistic minority groups: the interplay between internal and external factors». A: DÍAZ, L.; PÉREZ, C. (ed.). *Views on the acquisition and use of a second language: Proceedings: Eurosla 7*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, p. 237-252.
- (2001). «Spain's multilingual make-up: beyond, within and across Babel». A: TURELL, M. T. (ed.). (2001). *Multilingualism in Spain*. Clevedon: Multilingual Matters, p. 1-57.
- (2007). «La composición plurilingüe de España: más allá de Babel» A: TURELL, M. T. (ed.). *El plurilingüismo en España*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra, p. 15-77.
- TURELL, M. T. (ed.) (2001). *Multilingualism in Spain*. Clevedon: Multilingual Matters.
- (2007). *El plurilingüismo en España*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra.
- WEINREICH, U. (1953). *Languages in contact: Findings and problems*. La Haia: París: Mouton. [Traducció al català: *Llengües en contacte*. Alzira: Bromera, 1996]

ANNEX 1

Perfil dels informants

<i>Abreviació</i>	<i>Edat</i> ²¹	<i>Sexe</i>	<i>Llengua habitual</i>	<i>Temps d'estada</i> ²²
MNN	40	D	J	2 m
MTK	?	D	—	2 a i 3 m
RYN	?	D	—	1 a
CMK	41	D	J	2 a i 9 m
FMA	39	D	J	8 m
IZO	39	D	J	1 a i 2 m
YKS (MX)	40	D	E	12 a i 3 m
HMZ	46	D	J	3 a
ISB	?	D	J	5 a i 9 m
HAB	?	H	—	2 a
DCL	40	H	J	2 a i 1 m
MMK	?	H	—	2 a i 2 m
YSK	48	H	J	4 a i 5 m
MHM (MX)	40	D	C	13 a i 9 m
KMT (MX)	44	D	—	16 a
HKM (MX)	?	D	E	?
SYM	?	H	—	3 m
EMR (MX)	42	D	C	18 a
YAR (MX)	38	D	J	11 a i 9 m
SHK (MX)	38	H	E	16 a
YKM (MX)	50	D	E	28 a
NMB (MX)	40	D	C	11 a
TKY	42	H	E	2 a i 3 m
RKT (MX)	39	D	E	15 a i 2 m
IZS	29	D	J	2 m
AKI	50	D	E	12 a i 8 m
RYK	37	H	J	5 a
YKT	28	D	C	28 a
KHI	21	H	E	8 m

21. Quan es va dur a terme l'entrevista.

22. Quan es va dur a terme l'entrevista.

Abreviació	Edat ²¹	Sexe	Llengua habitual	Temps d'estada ²²
EKK	21	D	E	8 m
MOB	21	D	E	8 m
MZK	21	D	E	8 m
COZ	22	D	—	8 m
EMO	?	D	—	8 m
SGS	?	D	E	32 a
MSI	?	D	E	30 a
MIT	3	H	J	3 a
KMN	3	H	J	1a
RKG	3	D	J	8 m
AST	36	D	E	10 a

LLEGENDA: MX: matrimoni mixt; H: home; D: dona; J: japonès; E: castellà; C: català; m: mes; a: any; ?: edat desconeguda; —: llengua habitual desconeguda.

ANNEX 2

Altres exemples de mots d'origen català en els discursos dels nostres informants

<i>Citació</i>	«Bona tarda», «Castigats», «coixí», «Estava tancada», «formatge», «Merci», «Tancat». Exemple: SHK: <i>Castigats!</i> とか言って。 [Traducció: «Dient: “Castigats!”»]
<i>Noms de llengües</i>	«Aranès», «eivissenc». Exemple: YMK: だから <i>aranès</i> 話してた...。 [Traducció: «Per tant, parlaven aranès...»]
<i>Escola bressol</i>	«Cotxet», «pitet», «xumet». Exemple: AST: <i>Cotxet</i> 持ってく? [Traducció: «Portem cotxet?»]

ANNEX 3

Exemples de mots d'origen castellà en els discursos dels nostres informants

<p><i>Topònims, noms propis</i></p>	<p>«Castilla», «Corte» (= El Corte Inglés), «escuela francesa», «Escuela Oficial de Idiomas», «Liceo Francés», «paseo de Gracia», «paseo de San Juan», «plaza Real», «San Sebastián», «Telecinco».</p> <p>Exemple: SHK: ちょうど <i>paseo de San Juan</i> をずーっと下がって... [Traducció: «Baixant tot recte pel <i>paseo de San Juan</i>...»]</p>
<p><i>Citació</i></p>	<p>«Agua», «Bien», «Buenos días», «caja», «carnaval», «completo», «Gracias», «Fumar puede matar», «hielo», «¡Hola!», «Jugar juntos», «Mira, mira», «nombre», «pajilla», «perro», «Por favor», «pregunta», «¿Qué es esto?», «¿Qué hace?», «¿Qué tal?», «Rey de Mambo», «Uno, dos, tres», «vale», «Vamos».</p> <p>Exemple: DCL: <i>Fumar puede matar</i> ですね。 [Traducció: «Diu: “Fumar puede matar”»]</p>
<p><i>Cultura, societat</i></p>	<p>«Normalización lingüística», «Padrino», «paella», «Reyes», «Seguridad Social», «Semana Santa», «siesta», «sopa de letras».</p> <p>Exemple: SHK: Kさんっていうのは、<i>padrino</i>で、一応。 [Traducció: «El senyor K és el seu <i>padrino</i>.»]</p>
<p><i>Noms de llengües</i></p>	<p>«Castellano», «catalán», «coreano», «chino», «japonés», «japonesa», «mallorquín».</p> <p>Exemple: FAM: それは <i>castellano</i> か <i>catalán</i> かっていう今は聞き分けるのを、なんか訓練中ぐらいのレベルです。 [Traducció: «Encara estic al nivell de practicar a distingir quin és <i>castellano</i> i quin és <i>catalán</i>.»]</p>
<p><i>Altres</i></p>	<p>«Academia», «antigua», «ático», «avisos», «Ayuntamiento», «calle», «carne», «compañera», «compartir», «conservatorio», «doctorado», «ejercicio», «entrada», «facultad», «fiesta», «fontanero», «fuente», «guardería», «guía», «guía de estudiante», «hinchas», «intensivo de Oficial» (= Escola Oficial), «intercambio», «lampista», «lingüística general», «logopeda», «manifestación», «mercado», «metro», «necesidad», «nivel», «pescado», «piso», «portero», «postre», «psicólogo», «puente», «ronda», «salón-comedor», «simpático», «socio», «suegro», «tacos», «traducción», «vía», «vicepresidente», «vieja», «voluntaria».</p> <p>Exemple: YAR: <i>Logopeda</i> ってこの、このマンションの5階に、ここは <i>ático</i> なんです。 [Traducció: «El logopeda viu al cinquè... nosaltres estem a l'àtic i ell està a sota.»]</p>